

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לח.

- בשנת שמיים לך קדוש המלך בחדש חששו ביום אחר לחדש יהיה דבר יי אחר חגי הביא אל ודבבל בן שאלתיאל פתח יהודה ואל יהושע בן יהורזק הבחן הגדול לאמר: חגי א א
- והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמקדש ולשבו ירדשקם: ישעיהו ח יד
- וירשק יי על הרעה ויביא עלינו פי צדיק יי אלהינו על כל מעשיו אשר עשה ולא שמינו בקלו: דיאל ט יד
- ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים והחשד והמסגר אלף הגורים עשי מקדמה וביאם מלך בבל גולה בקלו: מלכים ב כד ט
- כי תוליד גנים ובני בנים ונשבעת בארץ ביום השקמה ועשיתם פסל תמותה כל ועשיתם הרע בעיני יי אלהיך להקעו: דברים ד כה
- תהפך חומר חותם ויתקבץ כמו לביש: איוב לח יד
- ויפגע מרשעים אורם וירוע רמה תשבר: איוב לח טו
- הקבמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה: משלי ט א
- טובה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה: משלי ט ב
- שלחה נערויה: תקרא על גפי מרמי קרתי: משלי ג ג
- וישבע לפתח ביתה על פסא מרמי קרתי: משלי ט יד
- מתי יסר חקר חסר לב אקרלה: משלי ט ד
- נאף אשה חסר לב משפחת נפשו הוא יעשנה: משלי ו ב
- למך ראוי עיניך ועל ספרך כלם יתבו ימים יצרו ולי ארז בהם: תהלים קלט טו
- כי יעני משטות ושמחו וראו את האבן הבודל ביד ודבבל שבעה אלה עיני יי רמה משטות בכל רמה משטות בכל הקרן: זכריה ד י

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום צדיק ה' וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונשנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ורתתין הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשך ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו המינים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערוותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצרך עפרו שנאמר גלמלי ראו עיניך וכתוב כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ) אמר רב אושעיא משמיה דרב אדם הראשון גופו

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום צדיק ה' וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונשנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ורתתין הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשך ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו המינים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערוותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצרך עפרו שנאמר גלמלי ראו עיניך וכתוב כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ) אמר רב אושעיא משמיה דרב אדם הראשון גופו

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום צדיק ה' וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונשנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ורתתין הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשך ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו המינים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערוותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצרך עפרו שנאמר גלמלי ראו עיניך וכתוב כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ) אמר רב אושעיא משמיה דרב אדם הראשון גופו

- א) וקדושין ע"א.
- ב) ועיניו סה"א, א) גיטין פ"ט ע"ג, ד) י"א א"ל, ה) נמינה ד"א, ו) מוסף פ"ח, ז) ש"ס, ח) ש"ס, ט) ע"ז ע"ג, י) וכל י' לתא בילקוט, י"א) וסוף פ' מנורע ע"ה, י"ב) כ"א לתא משה רבנו, י"ג) כ"א המיני;

גלוין הש"ס
נב' ובתב"ב ה' עיני משוטמות עיני ה' המה משוטמים כ"ל:

מוסף רש"י

יין גיטין המסכים אחריתו קן משוטמים נגימטריא (שורבין סה"א) גלות צדקיהו. מנחת ירושלים שגל כולס (גיטין סה"א) גלות יכניה. הוא יחייקן קמה גלות צדקיהו אמת עשרה שנה, חו"ה היא צדקה שמיאר והמריב בינו כדי להגלות דורו של צדקה לנגל ענד שחמני גלות יכניה קיימן. שלמדו תורה לאלו הגולים אחרים. לפי שזכר חמני המורה גלו עם יכניה, דכתיב בהו המסך והמסגר אלף (ש"ס) כיון שסוגרין בהלכה. הלכה היא שסגורים בה. שאדם יושעס להשיב לשאלותיה, שזכר אין לה פותחין אחרים (ש"ס) עולא אמר. היינו צדקה, שמיאר להשיב הרעה לסוף ח' מאות וחמשים, דהיינו שנים קודם ונשנתם, היינו נגימטריא ח' מאות וחמשים וחסים, ואם שזו עד ונשנתם היה המקיים כתיב כי אבד תאבדון (ש"ס). ע"כ דברים ד' כה). כתיב על גפי. בתורה חמשי, שלחה נערוותיה תקרא, תלמודים העוסקין בה על גפי משמע כול כנפיו, מושב שאינו קבוע, וכתיב. מקום כבוד קבוע, כמו (בראשית מא) קן הכסא אגל ממך, ל"א בתחלה על גפי, יחיד בלל תלמודים כמו (שמות כ"א) אם נגפוי יבא עיניו (ש"ס).

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום צדיק ה' וישקך ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונשנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ורתתין הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשך ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו המינים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערוותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצרך עפרו שנאמר גלמלי ראו עיניך וכתוב כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ) אמר רב אושעיא משמיה דרב אדם הראשון גופו

ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב בבלות יכניה והחרש והמסגר אלף. חרש כיון שפותחין נעשו הכל חרשין. והמסגר כיון שסוגרין אין מי יפתח. עולא אמר צדקה עשה עם ישראל שהקדים שתי שנים לונשנתם ש"ס מהרה דהקב"ה תתיב שנה היו וזו השמונה עוד בסוף גיטין: לפיכך נברא אדם יחיד ללמד שכל המאבד נפש כאלו מאבד עולם מלא. וכן המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא כו'. ת"ר לא נברא אדם יחיד שלא יהיו המינים אומרים רשויות הרבה כו'. ת"ר בע"ש נברא אדם שלא יהיו המינים אומרים שותף היה להקב"ה במעשה בראשית ואם תזוח דעתו עליו יאמר לו יתוש קדמך כו'.